

Міністерство освіти і науки України  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут  
Кафедра «Філологія»

**СИЛАБУС**

**Навчальної дисципліни: Послідовний переклад**

|                                         |                                                                                           |                            |
|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| Рівень вищої освіти                     | <i>Перший (бакалаврський) рівень</i>                                                      |                            |
| Програма навчання                       | <i>Освітньо-професійна</i>                                                                |                            |
| Галузь знань                            | 03                                                                                        | <i>«Гуманітарні науки»</i> |
| Спеціальність                           | 035                                                                                       | <i>«Філологія»</i>         |
| Освітня програма                        | <i>Технічний переклад у сфері морського бізнесу</i>                                       |                            |
| Цикл дисциплін                          | <i>Вибіркова</i>                                                                          |                            |
| Курс та семестр                         | <i>4 курс 7, 8 семестр</i>                                                                |                            |
| Обсяг дисципліни                        | <i>4 кредити ECTS / 120 академічних годин<br/>6 кредитів ECTS / 180 академічних годин</i> |                            |
| Види аудиторних занять                  | <i>Практичні заняття</i>                                                                  |                            |
| Індивідуальні та (або) групові завдання | -                                                                                         |                            |
| Форми контролю                          | <i>Залік/Залік</i>                                                                        |                            |

**Викладачі:**

*Юхимець Світлана Юріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри «Філологія»  
yukhymets.svetlana@gmail.com*

Мета навчальної дисципліни: сприяти розумінню важливості адекватної передачі інформації в сучасному міжкультурному просторі іншомовної цільової аудиторії; вивченні різних комунікаційних моделей, соціокультурних і правових умов обміну інформацією в рамках заходів, що передбачають усний послідовний переклад; ознайомлення з основними прийомами, методами і стратегіями усного перекладу текстів різної тематики з англійської мови українською та з української мови англійською; поглиблення знань про систему організації мови; розширення фонових знань про країну мови, що вивчається; вивчення професійного кодексу усного перекладача; ознайомлення студентів з принципами й методологією перекладу, що здійснюється під час комунікаційного заходу безпосередньо цільовій аудиторії; засвоєнні жанрово-стилістичних особливостей різних типів усної комунікації та специфіки перекладу і адаптації промов за різною тематикою; на прикладі існуючого досвіду демонстрації студентам важливості адаптації та локалізації інформації, що передається під час усної комунікації відповідно до ментальності, соціокультурних та правових норм цільової аудиторії.

### **Очікувані програмні результати навчання.**

**ПРН01.** Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

**ПРН03.** Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

**ПРН10.** Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

**ПРН12.** Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

**ПРН14.** Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

**ПРН20.** Мати навички роботи з використання програмного забезпечення, перекладацьких програм та електронних словників у професійній діяльності.

**ПРН21.** Володіти концептуально-методологічними знаннями про сутність лінгвістичних та перекладознавчих явищ для аналізу та розв'язання конкретних перекладознавчих проблем, навички використання термінологічного апарату перекладознавства, уміння перенести знання та вміння у перекладацьку практику письмового і усного перекладу різногалузевих текстів, використання новітніх перекладознавчих теорій та їх інтерпретацій;

### **Очікувані результати навчання дисципліни:**

#### **Здобувач вищої освіти знає:**

- теорію усного послідовного перекладу як засобу налагодження міжкультурної, міжмовної комунікації та передачі інформації від першоджерела ;
- способи прагматичної адаптації тексту-оригіналу в іншомовному локальному середовищі;
- види і типи усного перекладу та їх використання для правильного (адекватного) відтворення значень комунікативних одиниць будь-якого міжнародного заходу мовою перекладу;
- переклад різних промов в контексті будь-якого міжнародного заходу, як інформаційних одиниць із специфічною термінологією, нестандартними мовними структурами та жанрово-стилістичними особливостями;
- аналіз, особливості та роль комунікацій в сучасному міжкультурному інформаційному суспільстві та різних рівнях міжнародної діяльності.

#### **Здобувач вищої освіти вміє:**

- сприймати на слух вербальні повідомлення різного об'єму, фокусуючись на їхній головній ідеї ;
- трансформувати візуальні символи міжкультурного значення у вербальні, використовуючи мову оригіналу і перекладу;
- перекладати усно послідовно україномовний або англomовний текст зазначеної тематики з голосу, аудіо та відеоплівки;
- перекладати усно синхронно україномовний або англomовний текст зазначеної тематики з голосу, аудіо та відеоплівки;
- перекладати з аркушу україномовний або англomовний текст зазначеної тематики;
- реферувати англomовний текст зазначеної тематики.
- швидко і чітко говорити та здійснювати усний послідовний переклад у швидкому темпі;
- вести записи в процесі сприйняття вихідного тексту та створення перекладу на основі даних записів після закінчення великого фрагмента мовлення;
- здійснювати абзацний - фразовий переклад, без запису по невеликих фрагментах (фразах, абзацах) під час пауз оратора;

- передавати всі деталі вихідного повідомлення в ході відтворення повного послідовного перекладу;
- чітко передавати основні ідеї вихідного повідомлення у проведенні скороченого послідовного перекладу;
- перекладати різні типи промов з великою кількістю мовних кліше, стійких зворотів, наявністю оціночної лексики, порівнянь, що властиво офіційному стилю і публічним виступам;
- застосовувати перекладацькі трансформаційні засоби в практиці усного послідовного перекладу;
- користуватися автоматичними словниками, інтернет-ресурсами, комп'ютерними перекладацькими програмами та редагувати перекладені тексти.

### ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

| №п/п | Назва тем, змістовних блоків та модулів                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Кількість годин |           |             |            |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------|-------------|------------|
|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | лекції          | практичні | лабораторні | самостійні |
| 1    | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 3               | 4         | 5           | 6          |
| 1    | <b>ТЕМА 1.</b> Особливості усного послідовного перекладу. Типи усного послідовного перекладу. Кодекс етики перекладача.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                 | 4         |             | 20         |
| 2    | <b>ТЕМА 2.</b> Поняття контексту повідомлення; текст та контекст; текст та дискурс.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                 | 6         |             | 20         |
| 3    | <b>ТЕМА 3.</b> Усний послідовний переклад: типи контекстів та контекстуальні зв'язки в дискурсивному просторі.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                 | 4         |             | 20         |
| 4    | <b>ТЕМА 4.</b> Макроконтекст, мікроконтекст та комунікативний контекст повідомлення та їхня роль у здійсненні усного перекладу.                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                 | 10        |             | 20         |
| 5    | <b>ТЕМА 5.</b> Контекстуальні зв'язки (анафоричні, катафоричні та екзофоричні) між елементами повідомлення та їх роль у заповненні «лакун» (пропусків) у процесі усного перекладу.                                                                                                                                                                                                                                     |                 | 10        |             | 20         |
| 6    | <b>ТЕМА 6.</b> Семантичні аспекти усного послідовного перекладу . Семантична структура усного повідомлення та її основні компоненти (прагматичний, дейктичний, модальний та оцінний компоненти). Роль основних компонентів усного повідомлення та тематичного та рематичного компонентів у процесі адекватного відтворення змісту усного повідомлення у перекладі. Відтворення оцінного компоненту в усному перекладі. |                 | 10        |             | 20         |

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |           |  |            |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------|--|------------|
| 7             | <b>ТЕМА 7.</b> Лексико-семантична когезія усного повідомлення. Засоби забезпечення семантичної надмірності повідомлення: просте та складне повторювання, простий та складний парафраз, заміна про-формами (займенниками) тощо та граматична когезія усного повідомлення: узгодження часових форм, вживання форм умовного способу дієслова.                                                                                                                                                                                          |  | 10        |  | 20         |
| 8             | <b>ТЕМА 8.</b> Лексичні аспекти усного перекладу. Лексичні труднощі, які виникають при послідовному перекладі тексту «на слух»: ключові слова, галузеві терміни (subject field words), власні імена та назви, числівники, скорочення, акроніми, безеквівалентна лексика – національно-культурні реалії, оманливі лексичні одиниці, «хибні друзі» перекладача, пароніми, псевдоінтернаціоналізми тощо). Особливості відтворення усталених фраз (кліше), фразеологічних одиниць, емоційно забарвленої лексики, елементів гумору тощо. |  | 10        |  | 20         |
| 9             | <b>ТЕМА 9.</b> Лакуни (пропуски, пробіли) усного повідомлення та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем). Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико-семантичні та граматичні лакуни. Методи тренування пам'яті усного перекладача-тлумача                                                                                                                                                                                                                                                            |  | 10        |  | 20         |
| 10            | <b>ТЕМА 10.</b> Універсальний перекладацький скоропис (УПС). Основні принципи універсального перекладацького скоропису (УПС). Методика застосування УПС в усному послідовному перекладі завдяки семантичній надмірності усних повідомлень. Система ведення записів згідно з вимогами УПС, використання спеціальних символів, аббревіатур, акронімів та скорочень для швидкого запису та перекладу усних повідомлень.                                                                                                                |  | 10        |  | 20         |
| 11            | <b>ТЕМА 11.</b> Мовленнєва компресія при усному перекладі. Граматичні трансформації. Заміна. Перестановка. Опусцення. Додавання.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | 6         |  | 10         |
| <b>Всього</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  | <b>90</b> |  | <b>210</b> |

## КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі заліку або екзамену.

Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

**Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів спеціальності 035 Філологія ОНМУ, перший (бакалаврський) рівень, ОП «Технічний переклад у сфері морського бізнесу» однакова для всіх дисциплін і має таку структуру:**

| № з/п | Форма підсумкового контролю                                | Види навчальної діяльності               | Максимальна кількість балів |
|-------|------------------------------------------------------------|------------------------------------------|-----------------------------|
| 1.    | Передбачений підсумковий контроль – диференційований залік | Аудиторна та самостійна навчальна робота | 50                          |
|       |                                                            | Залікова контрольна робота               | 50                          |

## КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні лексичні, граматичні та фонетичні труднощі, перекладу, пов'язані із лінгвокультурними аспектами перекладу та шляхи їхнього подолання.
2. Типи усного послідовного перекладу: спільні та відмінні риси з іншими типами усного перекладу.
3. Сприйняття та розуміння змісту повідомлення в усному послідовному перекладі. Поняття «внутрішньої мови».
4. Поняття «контекст повідомлення», «текст та контекст», «текст та дискурс».
5. Типи контексту. Контекстуальні зв'язки в усному дискурсі та їх роль в процесі здійснення усного перекладу.
6. Макроконтекст, мікроконтекст, комунікативний контекст повідомлення та їхня роль у здійсненні усного перекладу.
7. Контекстуальні зв'язки (анафоричні, катафоричні та екзофоричні) між елементами повідомлення.
8. Лексичні труднощі послідовного перекладу тексту.
9. Труднощі перекладу ключових слів, галузевих термінів (subject field words), «хибних друзів перекладача» та безеквівалентної лексики.
10. Особливості відтворення усталених фраз (кліше), фразеологічних одиниць, емоційно забарвленої лексики, елементів гумору тощо.
11. Еквівалентність перекладу.
12. Переклад реалій, власних назв і інтернаціоналізмів.

13. Переклад фразеологізмів.
14. Лакуни (пропуски, пробіли) усного повідомлення та способи їхнього «заповнення» слухачем (перекладачем-тлумачем).
15. Типи лакун в усному дискурсі: фонологічні, лексико-семантичні та граматичні лакуни.
16. Методи тренування пам'яті усного перекладача-тлумача.
17. Мовленнєва компресія при усному перекладі.
18. Перекладацькі прийоми (терміни, шаблони).
19. Умовні позначення, скоропис при усному перекладі.
20. Технічні засоби при усному перекладі.
21. Семантико-стилістичні особливості перекладу.
22. Переклад гри слів і кліше.
23. Адекватність усного перекладу.
24. Фактор екстремальності при усному перекладі.

## **ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

### Основна література

1. Максимов С.Є. Двосторонній усний переклад (англійська та українська мови) : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2007. 416 с.
2. Нестеренко Н., Лисенко К. A Course in Interpreting and Translation : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2006. 248 с.
3. Петренко Н. М. Тренінг з усного перекладу : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 260 с.

### Допоміжні джерела

1. Практикум з усного перекладу : навч. посіб. / Мірам Г., та ін. Київ : ФАКТ, 2005. 150 с.
2. Саприкін С. С., Чужакін А. П. Світ усного перекладу : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2011. 224 с.
3. Ребрій О. В. Основи перекладацького скоропису : навч. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2006. 152 с.
4. Interpreter Training Resources  
<https://interpretertrainingresources.eu/>  
<http://interpreters.free.fr/simultaneous.htm>  
Streaming Service of the European Commission  
<https://webcast.ec.europa.eu/fe663a72b27bdc613873fbbb512f6f67>